

Advies van de Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard

Onderwerp : Resultaten schouwing toegankelijkheid stembureaus Gemeente Nissewaard
Nummer : A2339
Advies-aanvraag : Ongevraagd advies
Bestemd voor : College van Burgemeester en Wethouders Gemeente Nissewaard
Datum advies : 14 december 2023

Geacht College van Burgemeester en Wethouders.

Bij verkiezingen dienen alle inwoners, ook die met enige vorm van een beperking, in staat te worden gesteld hun stem uit te brengen. Dit betekent dat de stembureaus daarvoor geschikt moeten zijn.

De leden van de ASD-werkgroep Werkgroep Inclusie Beleid (WIB) zijn door de medewerkers van de gemeente betrokken bij de voorbereidingen voor het inrichten van de stembureaus en de omgeving daarvan voor de verkiezingen op 22 november 2023.

De leden werden in staat gesteld inbreng te leveren op alle relevante aspecten en waar mogelijk is invulling gegeven aan de voorstellen van de WIB-leden.

De leden van de ASD en WIB zijn deze medewerkers zeer erkentelijk voor deze coöperatieve samenwerking.

Bij de verkiezingen op 22 november 2023 heeft de WIB vele stembureaus in Nissewaard onderzocht op toegankelijkheid.

De bevindingen betreffende de toegankelijkheid bij de onderzochte stembureaus zijn vastgelegd in de rapportage die als bijlage is toegevoegd.

Bij het onderzoek zijn de nodige tekortkomingen geconstateerd. De ernst van de geconstateerde onvolkomenheden is zeer divers en van ernstig tot ongemakkelijk.

De bevindingen bij de schouwing van de stembureaus leiden tot de volgende adviezen:

1. Voor de leden, en in ieder geval de voorzitter, dient het duidelijk te zijn welke handelingen gedaan kunnen worden om het betreffende stembureau meer toegankelijk te maken en welke ondersteuning zij kunnen en mogen bieden bij het stemmen door inwoners met een beperking. Deze kennis ontbreekt vaak bij stembureau-leden.
2. Er dient zoveel mogelijk voorkomen te worden dat er bestratingswerkzaamheden dan wel andere belemmeringen zijn in de directe omgeving van een stembureau, die de bereikbaarheid van een stembureau beperken.

3. De middelen voor de aanduiding van en bewegwijzering naar stembureaus moeten duidelijk en goed zichtbaar te zijn vanaf de openbare weg.
De middelen dienen zoveel mogelijk uniform en zo eenvoudig mogelijk te zijn, gericht op het primaire doel.
De bewegwijzering vindt men soms al op de route ernaartoe en soms alleen bij de ingang. Dit zou meer eenduidig moeten zijn.
4. Op korte afstand tot het stembureau zou een algemene gehandicaptenparkeerplaats aanwezig moeten zijn, eventueel tijdelijk specifiek bij verkiezingen.
In het algemeen dient de loopafstand vanaf te gebruiken parkeerplaatsen naar het stembureau te doen zijn voor personen die minder mobiel zijn, alsmede goed begaanbaar en goed belicht.
5. De voorzieningen voor het betreden van een stemlocatie dienen degelijk en veilig te zijn.
Bij gebruik van hellingbanen moeten deze een voorgeschreven hellings-percentages hebben en voorzien zijn van afrijbeveiliging, stevige en goed vast gemonteerde hekjes of leuningen en voldoende stroef.
De openingen van eventueel gebruikte roosterplaten mogen niet te groot zijn dan wel dichtgelegd te worden.
Een positieve ontwikkeling zijn de nieuwe hellingen die, bij een juiste installatie, naast een verbeterde toegankelijk ook een verbetering van de veiligheid zijn.
6. Binnen de stembureaus dient de manoeuvreerruimte bij gebruik van loophulpmiddelen, rolstoelen en scootmobielen voldoende te zijn. De routes dienen duidelijk en goed beloopbaar en berijdbaar te zijn.
7. De deuren bij het betreden van stembureaus, en die welke gepasseerd moeten worden binnen de stembureaus, dienen voldoende breed te zijn (minimaal 85 cm).
Bij dubbele deuren dienen beide open te staan dan wel direct door eigen waarneming van een stembureau-medewerker open gezet worden indien dit nodig is.
8. Er dient zoveel mogelijk voorkomen te worden dat lange wachtrijen ontstaan bij stembureaus, omdat niet iedereen lang kan staan.
Dit betekent onder andere dat er voldoende stembureaus moeten zijn om de toeloop voldoende te spreiden.
9. De verlichting binnen alle stemhokjes dient van voldoende sterkte te zijn om de stembiljetten goed te kunnen lezen.
Tevens dient er een loep met verlichting van voldoende lichtopbrengst beschikbaar te zijn.
10. De kandidatenlijsten dienen op de juiste hoogte aan de wand te hangen.

In bijgaande rapportage zijn nog een aantal adviezen opgenomen die betrekking hebben op specifieke stembureaus.

Door voorzitters van stembureaus is aangegeven dat er in de voorbereiding een toegankelijkheids-module is besproken.

Verzocht wordt de WIB in kennis te stellen van de bedoelde toegankelijkheids-module.

De ASD verzoekt u de WIB-leden in staat te stellen de resultaten van de schouwingen te bespreken met de medewerkers van de gemeente waarmee eerder overleg is gepleegd tijdens de voorbereidingen voor de inrichting van de stembureaus.

De Adviesraad verzoekt u het onderhavige advies met bijlagen ook ter kennis te brengen aan de Gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

A.M. Koopman-van Kouwen,
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Nissewaard